

Nordic Journal of Art and Research

ISSN: 1893-2479

www.artandresearch.info

Stories from a Geisha: Den stygge Andy

Remi Johansen Hovda¹

Høgskolen i Oslo og Akershus

Sammendrag: I artikkelen beskrives det kunstneriske utviklingsarbeidet *Stories from a Geisha*. Arbeidet består av fire forskjellige dragshow i en performativ serie med én tematisk helhet. Tematikken serien bygger på er hentet fra cross-dressingtradisjonen i det Canadiske forsvaret under andre verdenskrig. Artikkelen belyser utviklingen av seriens første show, 'Den stygge Andy', og diskuterer arbeidet med sjangerfornyning. Fortellerkunst og dragshows kombineres i *Stories from a Geisha* som dermed fremstår som en ny sjanger: *FortellerDrag*.

Emneord: FortellerDrag, Drag Queen, fortellerkunst, kjønn, frigjøring, homofili

---

¹Høgskolen i Oslo og Akershus, Fakultet for teknologi, kunst og design, Institutt for estetiske fag. E-mail: remi.johansen.hovda@gmail.com

Geisha som den stygge andungen. Foto: Karina Rønning

Den svarte sminkeboksen min står uåpnet på bordet. Da jeg kjøpte den, var den skinnende svart. Nå er den blitt matt og nesten grå av pudder. Jeg knepper den opp og løfter det todelte lokket til hver sin side. Det er som magi når boksen liksom deler seg. Den avslører et trappetrinn. Innenfor trinnet klarer jeg å se. Boksen åpner øynene mine. Jeg skuer ut over et hav av muligheter. Jeg kan se øyenskygger i bronse og svart i gullglitrende små etui. Jeg ser lipliner i røde og brune toner, og vippene jeg brukte sist jeg hadde show. På tide å bytte dem ut, tenker jeg. Så får jeg øye på den. En leppestift i fargen 'China Red'. Den har verken blåtoner eller gultoner. Den er helt rød. Så rød det går an å få en rødfarge. Hvor gammel er den, undrer jeg meg. Jeg lar vær å kaste den. Den har fortsatt den gode lukten. Den er min lykkeamulett. Mine røde signatur.

En geisha blir til

I denne teksten får vi innblikk i det kunstneriske utviklingsarbeidet, *Stories from a Geisha*, der den anvendte teaterformen FortellerDrag vokser frem.² Kombinasjonen av det magiske og undrende i muntlig fortelling og det lekke og spektakulære i drag er utgangspunktet for utviklingen av en ny sjanger, en annerledes episodisk dramaturgi med en fortellende rød tråd.

Dragartister har et drag-alter ego. Mitt alter ego er Nabi Yeon Geisha: «She seemed to glide along with the bottom of her kimono fluttering just a bit. I didn't know she was a geisha at the time /.../ I decided she must be some sort of stage performer. We all watched her float away /.../ "It's an okiya," she said. "It's where geisha live. If you work very hard, you'll grow up to be a geisha yourself" (Golden, 1997: 25- 27). Sitatet er hentet fra *Memoires from a Geisha* og skildrer den anerkjente geishaen Hatsumomo i Kyoto. Hatsumomos fremtoning er sett gjennom den unge piken Sayuri, da hun for første gang opplevde en geisha. Sayuri ser i beundring en overjordisk skapning som flyter over bakken. Hatsumomos kimono beveger seg som myke bølger. Piken ser geishaen som en kunstner, som et verk.

² Anvendt teater er teater for eller med marginale grupper eller folk som vanligvis ikke spiller teater. Formen brukes utenfor tradisjonelle scener og tar opp en emansipatorisk eller sosialpolitisk tematikk.

Det skaper forundring, begeistring og frykt i den unge, men også et håp og et livsmål om selv en gang å bli en geisha, fryktet og beundret.

Med inspirasjon fra Golden (1997) skapte jeg min rollefigur Nabi Yeon Geisha som har hjulpet meg med selvutvikling og selvtillit. Tanken om at et menneske kan betraktes som kunst føltes frigjørende. Nå ønsker jeg gjennom Geisha å inspirere andre til det samme. Slik satte dette i gang det kunstneriske utviklingsarbeidet *Stories from a Geisha*, som består av en serie på fem forskjellige shows. I serien ønsket jeg å utforske én frigjørende tematikk der fiksjonen sprenger virkelighetens grenser og normer. Laurel Halladay (2004) beskriver hvordan cross-dressing fikk stor betydning for samholdet i den kanadiske hæren under verdenskrigene. Halladays analyser av cross-fitting som underholdningsgrep, bidro til utvikling av tanken om en emansipatorisk tematikk for *FortellerDrag*-serien *Stories from a Geisha*. Under første og andre verdenskrig ble underholdning presentert i Frankrike for å holde oppe moralen blant soldatene (Halladay, 2004, s. 20). Artister kledte seg som kvinner etter prinsippet om crossdressing, til stor fornøyelse for soldatene. I følge Halladay (2004) ble ikke cross-dressing knyttet til homofili. Cross-dressingartistene hjalp derimot menneskesom slet med frustrasjon, forvirringer, tvangsforestillinger og avsky overfor forandringene i kjønnsrollene som krigen skapte (Halladay, 2004, s. 31). En kvinneskikkelse kalt Majorie, ble sågar et symbol på den kanadiske kvinnen for mennene, slik at de ble minnet om hvorfor de var i krigen, hvem de egentlig beskyttet og hvilke verdier i eget land de kjempet for (Halladay, 2004, s. 22). Gjennom Halladays (2004) blikk på cross-fitting som en form for anvendt teater der frigjøring står i sentrum, ser vi at også Dragshow som sjanger har potensiale til å kunne bidra som en emansipatorisk teaterform. Gjennom å leve oss inn i et annet fiktivt univers utenfor strikte rutiner, stramme normer og stive regler kan vi få en opplevelse av at Drag byr på en annen verden.

Gjennom troen på fiksjonen og frigjøringen kan publikum igjen få grep om eget liv, slik de selv ønsker å leve. Og det er dette *Stories from a Geisha* skal handle om – Geisha minner oss på hva livet har å tilby til det enkelte mennesket.

FortellerDrag utvikles i drag-kompaniet 'Princessilicious' som består av scenekunstnerne Cassie Bradshaw³/Jens Martin Hartvedt Arvesen og Kokiri⁴/ Katinka Steensgaard. Med Drag kan jeg iscenesette kjønn og forvirre publikum for å fortelle om en verden der grensene det dikotome synet samfunnet har på kjønn, er usynlige og ikke-eksisterende. Med drag er alt er mulig. Drag gir meg superpowers.

---

³Drag Queens blir omtalt som *hun* selv om utøveren defineres som mann.

⁴Når en biologisk kvinne som definerer seg som kvinne presenteres som Drag Queen, kalles det for Faux Queen (falsk dronning).

Cassie B. som Snødronninga. Foto: Rønning.

FortellerDrag

I skrivende stund er første episode av *Stories from a Geisha* iscenesatt på Elsker Bar og Klubb. Arbeidet er dramaturgisk utviklet episodisk (Gladsø, 2005, s. 32 - 33) og står slik sett i kontrast til den tradisjonelle Dragshow-sjangeren som enten defineres som 'lipsync' eller 'nummerbaserte show.' Lipsync er å mime etter artiststemmen i stedet for å bruke sin egen sangstemme. Virkelig gode lipsyncere klarer å skape en troverdig illusjon, slik at det ser ut som de selv synger live her og nå. På den måten kan dragartister tre inn i og kanalisere store og kjente kvinnelige artister. Når en dragartist har stemmen til en kvinne, er det lettere å opprettholde illusjonen om at han er en *henne*. Med nummerbaserte show mener jeg et Dragshow som vanligvis er sammensatt av flere enkeltstående nummere. Dragshows bygges dermed dramaturgisk opp med danse-, sang- og entertainer-nummere for å skape variasjon, spenning, latter og engasjement. Drag er i utgangspunktet en leken dramaturgisk form. I prosjektet *Stories from a Geisha* arbeider vi mer med å bygge en helhetlig fortelling og å bruke egen stemme for å få en dypere forståelse av et tabubelagt tema. Samtidig lar vi fortellingen bli brutt opp av dragnummere for å støtte opp under fortellingens reise. I *FortellerDrag*-formen ønsker vi altså å bruke den allerede eksisterende lekenheten og forvirringen i drag-uttrykket for å gjøre publikum lekne, slik at vi sammen kan utforske og dykke ned i tematiske dyp og interessante fortellinger.

Den stygge Andy

Episoden Den Stygge Andy er den første utprøvelsen av *FortellerDrag*-formen. Dette første showet bygger på elementet vann og temaet identitet, altså den modernistiske flytende identiteten (Giddens, 1991)⁵. Jeg valgte eventyret Den stygge andungen av H.C. Andersen som tekstmateriale til showet fordi vi gjennom denne fortellingen tangerer marginaliseringstematikken og utestengelsesmekanismer som er gjenkjennelige. Jeg bearbeidet eventyret og ga det en moderne twist. I det dramaturgiske arbeidet med forestillingen brukte jeg kronikken Homo på nett (Hovda, 2014) for å skape en aktuell og relevant kobling mellom homofiles opplevelse av ensomhet, utestengelse og ufrivillige utenforskap. Kronikken handler om onlinespill som uttesting av flytende identiteter og lek med legning. Kronikken viser hvordan man som mann kan velge kvinnelige avatarer på onlinespillet *Runescape* og komme i kontakt med andre homofile på nettsiden *Gaysir*. Dette ble en inspirasjon til tolkning av Den stygge andungen og iscenesettelse av Den stygge Andy.

Å være på identitetsreise handler om å møte det kaotiske. Bare på denne måten kan man finne balanse i seg selv. Her tilføyde jeg fortellingen et konkret bilde på kaos, nemlig kaosgudinnen Eris fra gresk mytologi. Her ville jeg bruke den mest kjente fortellingen om Eris, om da hun en gang skapte splittelse blant gudene med et gulleple. Den som fikk eplet, var nemlig den vakreste. I fortellingen om den stygge andungen skulle dette eplet symbolisere hvor langt man er villig til å gå for å passe inn. Jeg hadde et behov for å personifisere andungen ytterligere. Derfor gav jeg han navnet Andy for å gjøre han litt mer menneskelig med en tydeligere identitet. Dermed hadde jeg en tittel på showet som henspilte på originalfortellingen men som også pekte mot min egen versjon, Den stygge Andy.

Gjennom en sammensmelting av et eventyr og en kronikk skapte jeg teksten og den røde tråden i Den stygge Andy. Nå gjenstod det å finne ut hvordan dragshowsjangeren kunne smelte sammen med fortellerkunsten og bli *FortellerDrag*. Arbeidsprosessen var rettet mot *devising* for å få dette til (Prendergast og Saxton, 2013, s. 139). Utformingen av *FortellerDrag* skulle skje gjennom en kollektiv kreativ prosess (2013, s. 139) der utøverne skulle bringe med seg materiale eller dragnummere til øvelsene. Deretter ble dette arbeidet drøftet i lys av tematikken og fortellingen. Som resultat ble det utviklet en *FortellerDrag*-forestilling i tre faser. Den første er felles enighet om skrelling av materiale eller idéer fordi de ikke passet inn men som likevel bidro til en dypere forståelse av hva forestillingen skulle handle om. Den andre var nyansering av utøvernes idéer slik at materialet kunne passe inn i forestillingen dramaturgisk og dessuten løfte fortellingens tematikk og bildespråk. Tredje fase var justeringer i selve fortellingen, siden aktørenes bidrag ofte gav ny innsikt i forteller materialet. På den måten ble *FortellerDrag*-forestillingen utviklet gjennom aktørenes premisser og skapelsesevne, men der fortelleren var regissør og sydde det hele sammen. Til Den stygge Andy fikk Cassie Bradshaw og Kokiri lage nummere med inspirasjon fra *vann* og tematikken i fortellingen. Ved å justere materialet slik det er beskrevet i de tre fasene ble flyten og helheten i forestillingen en syntese av de to sjangrene. Dermed ble arbeidsstrategien utviklet.

---

⁵Giddens, A. (1991): *Modernity and Self – Identity. Self and society in the late modern age*. Cambridge: Cambridge Polity Press

Cassie B. i "Chandelière". Foto Karina Rønning

Et eksempel på dette er Cassie Bradshaw sitt dansenummer med sangen Chandelière av Sia. Dette nummeret ble brukt til å ta opp det øyeblikket da Andy innså konsekvensene av å kjøpe seg venner med gulleplet. Etter at Cassie hadde laget koreografien til sangen, kunne hun og fortelleren/regissøren snakke om hva dette nummeret skulle representere. Cassies tolkning av nummeret var inspirert av originalmusikkvideoen. Men i stedet for at hun skulle representere den lille jenta som ventet på sine foreldre som var ute på fylla, ville hun at hennes koreografi skulle vise jenta som nå var voksen og gikk i samme fella som sine foreldre. For å få dette til å henge sammen med fortellingen snakket vi om hvordan Cassies tolkning av dette dragnummeret kunne passe inn. Vi fant ut at min versjon av Den stygge andungen passet med Cassies nummer på det tidspunktet i fortellingen der andungen Andy prøver å få andre til å like han og som i et siste forsøk bruker gulleplet til Eris men feiler. Både dragnummeret og dette punket i Den stygge Andy-fortellingen handler om å være i en ond sirkel der den lille jenta gjør som sine foreldre, og Andy må hele tiden prøve å overbevise alle om at de må like han. Dermed kunne jeg som forteller henvise til Cassie sin Chandelière som et bilde på Andys frustrasjon over å ikke få det han ønsker aller mest og stadig befinne seg i en ond sirkel. Dragnummeret kunne stå for seg selv, men hadde også en funksjon i fortellingen.

Det som skjer når man kombinerer muntlig fortellerkunst og dragshow, er at nye univers bygges. Fortellingen i seg selv inviterer publikum inn i et univers hvor det er karakterer som opplever, handler og erfarer. Samtidig åpnes fortellingen med drag-nummere som i seg selv inviterer publikum til nye univers – nummeret sitt eget univers. Dermed kan man oppleve at man i et *FortellerDrag* hopper fra et univers til et annet og tilbake igjen. Fortellingen er imidlertid den røde tråden eller reisen vi følger, og dragnummere hjelper til å skaper rom for å forstå denne reisen.

China Red

Filmkameraene er klare. De skal ta opp alt som skal skje denne kvelden, uansett om det blir en vellykket kveld eller en katastrofe. Vi skal ha show på en homsepub i Oslo sentrum. Jeg håper på suksess denne kvelden, men angsten i magen forteller meg at det kan gå den andre veien. Derfor må hver minste detalj til dette showet være på plass. Kokiri og Cassie har begynt å sminke seg, mens jeg er seint ute med forberedelsene. Jeg skal på scenen om to timer og det er akkurat tid til å gjøre seg klar. Det er mye som skal gjøres. Mitt ansikt skal bli ditt ansikt. En Drag Queen er du. Jeg er meg. Men også av og til deg. I dag er jeg deg, eller jeg skal bli deg. Det må jobbes fort men stødig. Jeg setter meg ned på en barkrakk jeg har lånt. Den er av den typen der du ikke kan ha beina ned på gulvet med mindre du sitter halvveis på den eller er lang i beina. Høyden gir meg full oversikt over meg selv i speilet. Min røde signatur males på leppene. China red. Jeg begynner å bli klar.

Introduksjon av Geishaen. Foto: Karina Rønning

Mellom scene og sal

Vi var spente uken før premieren på første show og visning av det nye *FortellerDrag*-konseptet. Frykten var at publikum ville oppleve at konseptet ødela for dragsjangeren.

Premieredagen kom. Kokiri gikk ut på scenen i åpningsnummeret og ble møtt med jubel og klapping. Det samme skjedde med Cassie og med Geisha. Å fremføre *Den stygge Andy* var en velsignelse. Publikum gav av seg selv, noe som gjorde at vi fikk energi, ro og kontroll over det vi skulle iscenesette og fortelle.

Som forteller i *FortellerDrag* kommer man i nærkontakt med publikum. Man fører dem gjennom de ulike narrative universene som skapes på scenen. Man er til stede sammen med publikum og føler en spesiell nærhet til de som sitter i salen. *FortellerDrag* fremstår gjennom første episode av *Stories from a Geisha* som et samarbeidsprosjekt mellom scene og sal der vi sammen opplever et felleskap i en fortelling fra den virkelige verden og samtidig er beskyttet av fiksjonen.⁶

---

⁶Hele showet ligger på: <https://vimeo.com/142374348> Filmen er redigert av Mathilde Walmsness.

Geisha synger til publikum. Foto: Karina Rønning.

Det jeg har lært om *FortellerDrag* som produsent, regissør, dramaturg, Drag Queen og kollega er at formen krever en kollektiv arbeidsprosess med fokus på at det til slutt skal bli et produkt å vise frem. Fortellingen utvikles på sine premisser og dragnummerne skapes på sine. Det er når de smeltes sammen at *FortellerDrag* skapes. *FortellerDrag* byr på glede, tårer og ettertanke. Gjennom et tett samarbeid med utøverne, ved å la dem bidra med sine idéer og tolkninger, får alle involverte en felles forståelse av hvordan en forestilling skal være, og de føler glede ved å fremføre den. Sluttproduktet er ikke mitt – det er vårt. Som konsekvens av dette vet vi alle hva forestillingen innebærer og hva som skal formidles til publikum. Dette fører til at publikum får muligheten til å involvere seg i *FortellerDrag*-forestillingens historie og tematikk. Det er når publikum engasjerer seg i *FortellerDrag* at grensene mellom scene og sal kan viskes ut og vi kan dele en felles opplevelse. Dette er det ideelle målet med denne type forestilling, som er det vanskeligste å få til. Timing, trygghet, kontakt med publikum og engasjement er noe av tingene som må klaffe for at det mest ideelle kan nås.

Veien videre blir å ta utgangspunkt i arbeidsprosessen og formen i *FortellerDrag* slik at nye sider kan utforskes og vi kan utvikle en bredere kompetanse i å sette opp slike forestillinger. I neste forestilling, *Mannen som elsket Onnagata*, skal vi undersøke tematikken kjønn gjennom et eventyr.

I tredje forestilling, *Mørklagt Pissuar*, utforsker vi hvordan det var å leve som homofil på 60- og 70-tallet. En gruppe homofile seniorer intervjues om deres ungdomsår. Seriens siste episode skal handle om seksualitet i lys av hvordan dagens homofile kommer i kontakt med andre homofile. 'Princessilicious' har en egen Facebook-side der man kan følge med på produksjonene.

English abstract

This article describes the development of the *Stories from a Geisha*. The work contains five different drag shows I a performative series with one thematic entirety. The thematic are brought from the cross fitting tradition in the Canadian army during the last world war. This article takes up the first show in the series, "The ugly Andy", and discuss the work as a renewal of the drag genre. Verbal story telling and drag show are combined in *Stories for a Geisha* that stands as a new genre: StoryDrag. The whole show, "The ugly Andy" are available online (Art of Cassie, 2015).

Forfatterpresentasjon

Remi Johansen Hovda er Drag Queen i dragensemblen Princessilicious som er en del av den yngre generasjonens Drag Queens. Han arbeider med en mastergrad i estetiske fag med fordypning i drama og teaterkommunikasjon ved Høgskolen i Oslo og Akershus og skriver om hva slags nyttefunksjon dragshow kan ha og hva slags frigjørende effekt drag kan ha på mennesker. Gjennom sitt arbeid med *Stories from a Geisha* ønsker han å utforske dragsjangeren som en kollektivt arbeidsprosess og som et medium for å komme i kontakt med publikum, både som underholdning og som emansipatorisk kunst.

Litteraturliste

- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self – Identity. Self and society in the late modern age.* Cambridge: Cambridge Polity Press.
- Gladsø, S. (red), Gjervan, E. K., Hovik, L. & Skagen, A. (2015). *Dramaturgi – Forestillinger om teater.* Oslo: Universitetsforlaget.
- Golden, A (udatert). *Memoires from a Geisha.* Hentet fra <https://drive.google.com/file/d/1PD8HykO1fcLz49zUYMoaV7eAbUghSaYOxHLIG5h1OqYaZXd4Pm03-Z-5LBP/view>
- Halladay, L. (2004). *A Lovely War: Male to Female Cross-Dressing and Canadian Military Entertainment in World War II. The Drag Queen Anthology: The Absolutely Fabulous but Flawlessly Customary World of Female Impersonators.* S. P. Schacht ok L. Underwood. New York, Routledge: 19 - 33.
- Hovda, R. J. (14. Mars 2014). *Homo på nett.* Hentet fra <http://www.aftenposten.no/meninger/sid/Homo-pa-nett-7465754.html>
- Prendergast, M. & Saxton, J. (2013). *Applied drama: A Facilitator's handbook for working in community.* UK: Intellect.
- Art of Cassie. (15. Oktober 2015). *Den stygge Andy.* Hentet fra <https://vimeo.com/142374348>